

Haarlems Dagblad

KUNST & CULTUUR

HDC 141

WOENSDAG 6 AUGUSTUS 2003

Duo verovert openbare ruimte met tegeltableaus

door Aart van der Kuijl

ZANDVOORT - Hoewel hun werk doorgaans niet in musea is te zien, kennen miljoenen Nederlanders inmiddels hun kunst, tegeltableaus die anonieme plekken in het openbare niefondsland een gezicht geven. De fantasierijke, speelse decoraties belanden in het collectieve geheugen, doordat mensen ze dagelijks passeren. Er heerst een tropische temperatuur in het Zandvoortse atelier van de Utrechtse kunstenaars Margot Berkman en Eline Janssens, een van de vier werkplaatsen waarmee ze inmiddels werken. De hitte lijkt hen nauwelijks te deren. Er wordt druk ouderwets geknipt en geplakt. Dat werkt beter dan ontwerpen met de computer vinden ze. „Het lijkt net Albert Heijn-zegeltjes plakken”, lacht Margot, „maar het levert écht iets anders op. Hun werk roept herinneringen op aan de beroemde collages die Matisse maakte aan het eind van zijn leven. Toen hij niet meer achter zijn ezel kon staan, maar wel prachtige vormen kon knippen die zijn huis-houdster voor hem op papier plakte. Maar ook aan de schilderijen van de Belgische Co-braschilder Alechinsky doordat

Margot Berkman en Eline Janssens: „Het lijkt net Albert Heijn-zegeltjes plakken maar het levert écht iets anders op.” Foto: United Photos De Boer/Rob Hendriks

een centrale compositie in hun tegeltableaus, evenals in zijn werk, is omgeven door een band van kleinere, repeterende afbeeldingen. Historisch gezien sluit hun kunst aan op de eeu-

wenoude traditie van tegel- en mozaïekkunst uit de klassieke oudheid, en later Spanje, Portugal en de Arabische landen. En niet te vergeten de Hollandse tegelkunst die in de 17de eeuw

zijn bloeiperiode beleefde en eind 19de eeuw een opleving doormaakte in de toegepaste kunst. Binnenkort wordt hun project het Gulden Winckelplein in de

Amsterdamse wijk Bos en Lommer afgerond. Andere bekende projecten van het duo zijn de entree van het winkelcentrum Sint Joris te Amersfoort, wanden van perrons en entree van metrostation Delfshaven in Rotterdam, vier fietstunnels 'De Berenparade' in Utrecht en de tunnel bij de Archimedeslaan Archimedes in Wonderland te Utrecht. Momenteel zijn de kunstenaars bezig met de decoratie van een tunnel onder de A10 bij Bos en Lommer en een aantal lange tunnels voor de Betuweroute.

„Een van die tunnels is 85 meter lang. Onze projecten worden alsmat groter”, zegt Eline Janssens. „Maar dat was vanaf het begin van onze samenwerking ons uitgangspunt: 'het moet gewoon groot.'” Hun aanpak is op meerdere punten onconventioneel en bijzonder te noemen. Zo betrekken ze omwonenden bij hun kunstwerken door educatieve projecten. „Dan gaan we bijvoorbeeld naar scholen, vertellen over ons werk hoe dat tot stand komt en dan maken we samen met de klas een kunstwerk”, vertelt Margot Berkman. Ook hebben ze, nadat hun 'Berenparade' klaar was, maandenlang posters die illegaal op de muren met hun tegel-

Tegelkunst langs de Betuweroute. Publiciteitsfoto

bleaus werden geplakt, laten verwijderen. „En die tactiek van ontmoediging werkte”, zegt Eline. „Er wordt al tijden niet meer geplakt.” Centrale thema in het werk van Berkman en Janssens is 'Het verlangen naar elders'. De kunstenaars steken veel tijd in het ontwerpproces waarvoor ze regelmatig individueel en gezamenlijk studiereizen maken. Ze gebruikten bijvoorbeeld een laatmiddeleeuwse Gobelinserie uit het Parijse Musée de Cluny voor het tegeltableau van het Gulden Winckelplein als inspiratiebron. „Maar dat doen we nooit letterlijk. Onze ontwerpen zijn decoratief, maar er zit vaak een heel concept achter dat be-

trekking heeft op de locatie. Voor het tunneltje bij het Rietveld Schröder huis in Utrecht bijvoorbeeld hebben we gebruik gemaakt van alle stoelontwerpen van Rietveld. Door die te combineren met een plattegrond die hij tekende - het is zijn eerste huis dat hij ontwierp - is dat een heel slaagd ontwerp geworden.” Hun bedrijf gaat als de gesmeerde bliksem. Door een zich voortdurend uitbreidend netwerk en groeiende naamsbekendheid stromen de projecten binnen. Hebben ze nog wel dromen? „Jaaa, nou en of! „Wat dacht je van de Metro in Praag, of in Stockholm, of Moskou!”, roepen ze door elkaar.